

# MESINIK

MESINDUSE INFOLEHT

nr 2 (76), aprill 2013

 **EML**  
EESTI MESINIKE LIIT



EMLil on uus juhatus  
Tegevjuht teavitab  
Antu Rohtla mesindusest ja vastutajatest  
Varroatoosiravist iduperedes  
Film "Rohkem kui mesi"  
Lahkus Ilme Nõmmisto

## ESIMEHE VEERG

Eesti Mesinike Liit pidas 23. märtsil Viljandis üldkoosolekut. EMLi senine juhatus andis oma tegevusest ja tulemustest aru ning koosoleku osavõtjad arutasid, kuidas EMLi ja liikmeskonna huvidest lähtudes paremini edasi minna. Koosolek valis EMLile uue 7-liikmelise juhatuse ja 3-liikmelise revisjonikomisjoni. Nende ühiseks ülesandeks saab liikmete poolt seatud ülesannete täitmine ja EMLi tugevdamine ning edasiarendamine. Praeguseks on uus juhatus koos revisjonikomisjoni oma esimese töökoosoleku pidanud. Põhilised töösuunad ning lahendamist vajavad probleemid said maha märgitud ja käised üles kääritud ning tööd alustatud.

Mesilaste talv on tänava ootamatult pikaks veninud. Loodus ei taha kuidagi kalendrikevadega sammu pidada. Aprilli teise dekaadi alguses oli suur osa põlde ja metsaaluseid ikka veel lume all. Nüüd, pärast Jüripäeva, on enamus lumest küll sulanud, kuid päevasooja on ikka veel napilt kümne kraadi lähisel.

Väga pikk talv on mesilasi ligi pool aastat tarudes külma-vaugis hoidnud. Kas mesilaste tervis ja talvesöödavarud on ikka kevadeni vastu pidanud? Esmaste teadete kohaselt on talvel hukkunud perede osakaal mesilates vägagi erinev. Paljud mesinikud hindavad oma mesilasperede talvitumist rahuldavaks või lausa heaks. Kuid kahjuks on talvekaod üsna mitmes mesilas ootamatult suured, ulatudes 30-50%-ni. Talvehädad küündivad isegi selleni, et mõnes nii väikeses kui 20- või 25-perelises mesi-

las valitseb praeguseks tarudes surmavaikus.

Mis võis kohati põhjustada suurt mesilaste hukkumist? Kas olid talvemesilased varroalestadest ja viirustest sedavõrd puhtad, et lendasid juba hilissügisel tarudest välja surema ning mesinik leidis kevadel eest tühja taru? Või lõppes mesilastel sööt enne, kui pikaleveninud talv järele andis? Kas suiras võis olla taimekaitsekemikaalide jääke, mis mõjuvad mesilastele hukatavalt? Nosematoos ja muud seedeahäädad võisid mesilasperesid närvutada. Mõni mesinik rehmas käega, et ju on süüdi mesilaste kollaps, mille põhjusi me täna veel ei tunne.

Talvekahjude põhjuste teadasaamine oleks kasulik kõigile mesinikele, et järgmisteks talvedeks paremini valmis olla. Kuna kohati on mesilaste hukkumine olnud väga suur, on see mesinikele majanduslikult ränk löök. Oleks õiglane, kui riik pakuks neile mesinikele tuge ja toetust, nagu see juhtus 2002./2003. aasta raske talve järel.

Sellepärast on EML soovitanud mesinikel suurte talvekahjude korral paluda kohalikult loomaarstilt mesilaste hukkumist kinnitav akt. Selle akti alusel oleks mesinikul võimalik toetust küsida, kui riik otsustab mesilasperede suure hukkumise hüvitamiseks toetust maksta. Andmed mesilasperede hukkumise ja võimalike põhjuste kohta kõigis mesilates palume saata EMLi kas kirja või meiliga 10. maiks. Kogutud andmete alusel otsustame, kas pööruda kahju kannatanud mesinikele abi saamiseks valitsuse poole.

Märtsis äratas laialdast tähelepanu Euroopa Komisjonis toimunud arutelu ja hääletamine, kas keelata teatud ajaks taimekaitsetöödel ära kolme mesilastele kõige ohtlikuma neonikotinoidi kasutamine. Hääletamise tulemusena nende neonikotinoidide kasutamist ei keelatud, kuid teemaga tegeletakse edasi.

Eestis eelnevalt toimunud arutelu väljendasid Eesti Mesinike Liit ja Kutseliste Mesinike Ühing ministriumile selget seisukohta mesilastele ohtlike neonikotinoidide kasutamise keelustamiseks. Samas olid Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eesti Seemneliit ja Bayer OÜ neonikotinoidide keelustamise vastu. Eestit esindav põllumajandusministerium jäi Euroopa Komisjonis otsuse hääletamisel erapooletuks – nii sai “kirik keset küla”. Mesinike poolt peame aga neonikotinoidide kasutamise piiramise ja keelustamise survega jätkuvalt tegelema.

Enamik inimesi suhtub mesinikesse heasoovlikult ja tunnustavalt ning soovib, et mesilastel läheks hästi. Teated, et tänava on talv mesilastele ja mesinikele raske olnud, võtavad inimesed vastu kaastundliku tähelepanuga. Selline ühiskonna soosiv hoiak peaks mõjutama ka riiklikke ametkondi nende suhtumises mesindusse ja mesinike vajadusse. Kasutatagem seda ühisrinnet kui leebet survevahendit valitsusele ja otsustajate ringile, et nad otsuseid tehes mesindust ei unustaks.

Soovin mesinikele ilusat meekavadet ja -suve!

*Aleksander Killk*

## 23. MÄRTSIL 2013 TOIMUNUD EMLI ÜLDKOOSOLEKUL VALITI UUS JUHATUS JA REVISJONIKOMISJON

Koosolekul osales 68 EMLi liiget, kel oli lisaks veel 71 volitust. Kokku väljastati 139 hääletusmandaati.

Juhatusesse seati üles 9 kandidaati, kuid kohti oli vaid 7.

Eraldi hääletamisega valiti juhatuse esimees, aseesimees ja liikmed. Sulgudes on näha, kuidas hääled sellise valimise puhul jagunesid.

**Juhatusesimeheks** valiti Aleksander Killk (esimehe kohale 102 häält, juhatuse aseesimehe kohale 25 häält, juhatuse liikme kohale 5 häält, kokku 132 häält).

**Juhatusaseesimeheks** valiti Lauri Kallaste (esimehe kohale 15 häält, aseesimehe kohale 53 häält, juhatuse liikme kohale 58 häält, kokku 126 häält).

**Liikmeteks valiti:**

- Ain Seeder (esimehe kohale 20 häält, aseesimehe kohale 31 häält, juhatuse liikme kohale 77 häält, kokku 128 häält).

- Aivo Sildnik (esimehe kohale 1 häält, aseesimehe kohale 24 häält, juhatuse liikme kohale 71 häält, kokku 96 häält).

- Anna Aunap (juhatuse liikme kohale 94 häält).

- Astrid Oolberg (juhatuse liikme kohale 89 häält).

- Andres Tamla (juhatuse aseesimehe kohale 1 häält, liikme kohale 79 häält, kokku 80 häält).

**Väga napilt jäid välja:**

- Ülo Sild (esimehe kohale 1 häält, aseesimehe kohale 1 häält, liikme kohale 75 häält, kokku 77 häält).

- Aita Mürsepp (aseesimehe kohale 2 häält, liikme kohale 73 häält, kokku 75 häält).

**Revisjonikomisjoni uus koosseis:** Raigo Kebja, Aado Oherd, Jaanus Tull.



*Enne koosoleku algust*



*Vaade koosolekusaali*



*Koosoleku juhataja protokollijatega*



## TEGEVJUHT TEAVITAB

Ma ei tea, kuidas teiega, armsad "Mesiniku" lugejad, kuid minul aeg lausa lendab käest. Alles oli info kirjutamine veebruarikuu lehte ja nüüd juba aprillikuu lõpp. Püüan hästi lühidalt anda edasi olulise info igapäevastest tegevustest, mis võib-olla väga välja ei paistagi, kuid on organisatsiooni elus siiski olulised.

### 23. märtsil toimus EMLi üldkoosolek – kõrgeim võim organisatsioonis

Toimumiskoht Viljandi Maavalitsuse saal. Osales 68 liiget, kel oli kaasas ka 71 volitust. Kokku sai hääletada 139 mandaati. Hetkel on EMLis 466 liiget. Ootame järgmisel korral siiski aktiivsemat osalemist ja kaasaraakimist.

Koosolek toimus vastavalt väljakuulutatud päevakorrale ja ajakavale. Kinnitati 2012. majandusaasta aruanne, tutvuti 2013. aastaks kavandatud tegevustega, valiti uus juhatuse ja revisjonikomisjon ning arutleti muudel päevakohastel teemadel. Tutvu protokolliga meie kodulehel.

### 7. aprillil kogunes uus juhatuse oma esimesele töisele koosolekule

Koosolek toimus Imaveres, sest juhatuse liikmed on erinevatest Eestimaa paikadest. Hea tava kohaselt kutsuti esimesele koosolekule ka juhatuse eelmise koosseisu liikmed. Revisjonikomisjoni liikmetel on alati õigus, tegevjuhil aga töölepingujärgne kohustus osaleda.

Olenemata pühapäevastest päevast, toimus koosolek väga tõiselt, kella 12-st kuni kella 18-ni. Osales kokku 10 inimest. Arutleti

ja kaitsti oma seisukohti mitmetes küsimustes, kuid mõneski päevakorrapunktis jäi ajapuudusel konkreetne otsus veel vastu võtmata. Arutelu all oli juhatuse liikmete vahel ülesannete ja koordineeritavate tegevusvaldkondade jaotamine, 2013. a. tegevuskava ja töögruppide tegevuse arutelu, koolitus-nõuandekeskuse loomise vajalikkus, EMLi arengukava 2013-2020 töögrupi moodustamine, EMLi raamatupidamise sise-eeskirjade uutmise vajalikkus. Koosoleku protokollid ja otsustega on võimalik tutvuda meie kodulehel.

### Juhatus järgmine koosolek toimub laupäeval 1. juunil.

Päevakorra saadab juhatuse esimees osalejatele välja 2 nädalat varem. Seega, kui soovite lisada arutellu mõnd teemat, palun andke sellest teada juhatuse esimehele Aleksander Kilgile hiljemalt 15. maiks e-kirjaga [aleksander.kilk@ttu.ee](mailto:aleksander.kilk@ttu.ee) või telefonil 529 35 89. Samuti võite alati kirjutada mulle aadressil [mesilaspere@gmail.com](mailto:mesilaspere@gmail.com). Loen teie kirju väga hea meelega ☺.

### Millised tegevused on hetkel toimumas?

Märtsis alustas Mesinduse ABC õppegrupp Tallinnas. 28 aktiivset õppurit on üle-kolmapäeviti Mustamäe teel auditooriumis tarkust omandamas, ja seda annavad lektorid nii palju, et ühelgi päeval pole me veel suutnud ettenähtud ajal kell 21.00 lõpetada. Võib jälle tõdeda, et mesinikel juttu jätkub ja aeg läheb ikka vähemalt 30-40 minutit üle. Maikuu loengud



jätuvad, ja samas on ees veel 2 mesilapäeva (Sergei Kozlovi ja Mai Endla juures).

Maamessi toimumise ajal alustasime ka Tartus ABC-õppegrupiga. See grupp jäi meil küll poole väiksemaks, kuid osalejatele kindlasti meeldibki väiksem grupp. Koos käiakse igal reedel, ja juuni algul on 2 õppepäeva mesilates (perekond Luguse ja Tõnu Hiimäe juures).

Alustasime juba ka sügisel algavale ABC-kursusele osalejate registreerumist, kuna mitmed soovijad jäid Tallinnas n.-ö "ootelehel".

Maikuu esimestel päevadel, ajal, kui "Mesinik"-leht jõuab teie lauale, on 30 inimest asunud teele Taanimaale 8-päevasele õppesõidule. Programm on väga tihe, külastame 5-6 mesilast, lisaks sellele tutvume ka Taani Mesinike Liidu tegevusega ja tutvume nii Taanimaa pealinna kui ka ilusate looduslike kohtadega. Pikema ülevaate reisirist anname kindlasti oma kodulehel, ja kuna on kaasas 2 tublit filmimeest (Jüri Lugus ja Ülo Lippa), siis jäädvastame oma reisi kindlasti DVDna ja huvilised saavad selle nende

käest soetada. Ja eks lühiülevaate anname võimaluse korral ka järgmises "Mesinikus".

### Mis on 2013. aastal veel tulekul? 15. juunil 2013 toimub õppepäev Lääne-Virumaa mesilates

3 toredat mesinikeperet – Aili ja Tõnis Taal; Maire, Igor ja Martin Valtin ning Mait ja Aime Mardla – on nõus bussitait mesinikke oma tegemistega tutvustama ja oma valdusi näitama. Toimub ka loeng. Buss sõidab marsruudil Viljandi-Türi-Rapla-Jüri-Tallinn-Lääne-Virumaa. Sõit toimub osalejate omal finantseeringul. Koolituspäeva täpne kava ja maksumus selgub maikuu algul ning siis on see kõigile nähtaval ka meie kodulehel. Registreerumine on juba alanud ja täpsemat infot saate alati meili või telefoni teel.

**EMLi suvepäev** on endiselt kavas. See toimub vabariikliku teabepäeva eelõhtul – **reedel, 19. juulil Koerus**. Päeva läbib arutelu- ja teema on EMLi arengusuunad aastatel 2013-2020, kuid sellele lisaks tore õhtupoolik koos pikniku ja muude seltskondlike üritustega. Ööbime kohapeal, ja järgmisel päeval osaleme kõik juba teabepäeval. Täpsem päevakava juuniku "Mesinikus". Kõik head ideed suvepäeva korraldamiseks on alati teretulnud!

### 4- päevane õppereis tutvuma Soome mesindusega

**Toimumisaeg: 11.-14. juuli**  
Marsruut Soomes: Helsingi-Porvoo-Lappeenranta-Savonlinna-Lahti-Helsingi. Meie teele jääb nii mesilaid kui kultuuriobjekte. Väga palju sõidame ka järvede vahel ning saame imetleda Soome ilusat loodust. Orienteeruv maksumus alates

250 eurost. Täpne reisikava tuleb kodulehele maikuu keskel. Registreerumine on eelnevas "Mesinikes" ilmunud lühiinfo põhjal juba alanud ja esimesed 15 kohta täitunud.

### Õppereis Norrasse (reisikavasse jääb ka Rootsi mesilaste) külastus)

#### Toimumisaeg: 16.-25. august

Marsruut: Stockholm-Oslo-Geilo-Bergen-Sogndal-Andalsnes-Lillehammer-Oslo.... Norra võrratu loodus ja vaatamisväärsused. Seda ei saa kirjeldada, seda peab ise nägema. Ja ka Norras on mesilad. Täpne reisikava ja maksumus tuleb meie kodulehele maikuu keskel. Esimesed huvilised on end juba eelnevalt saadud lühiinfo põhjal kirja pannud. Registreerumiseks reisile jääb vaid mai- ja juuniku. Seega need, kes on huvitatud, aga kellel puudub meiliaadress või arvutiga internetiühendus, palun võtke minuga ühendust telefoni teel. Sõit toimub ainult siis, kui meil täitub 30-liikmeline grupp.

### 10-päevane õppereis läbi Poola Ukrainasse (märksõna APIMONDIA)

#### Toimumisaeg: 27. september – 6. oktoober

Sõidame 2-kordse bussiga, kokku 60 inimest. Hetkel on veel 10 vaba kohta. Pikk reisikava on meie kodulehel üleval. EMLi liikmetele ja pereliikmetele vähe soodsam hind. Hind alates 525 eurost (sisaldab sõitu mugavas bussi, ööbimisi 2-kohalistes tubades koos hommikusöökidega, 1 õhtusöök tagasiteel, mesilate külastusi. Hinnale lisanduvad APIMONDIA näi-

tuse pilet, tervisekindlustus ja muud sissepääsupiletid soovi korral). Osalustasu maksmisel maksegraafik, kuid bussikoht valitakse esimese broneerimise järel.

#### Muud plaanid

Meil on traditsiooniline seinakalender. Aga mida arvatakse mesiniku-töökalendrist? Kas selline peab olema ja millise kujundusega? Milliseid vajalikke andmeid see peaks sisaldama? Kas kellelgi on äkki head näidist ette anda? Panime oma tööplaani, et see koostada ja trükkida. Kuid kui selle vastu huvi ei ole, siis poleks mõtet ju ressursse raisata. Palun aidake sel teemal kaasa mõelda.

Meie kodulehe välisilme on muutunud. Nüüd on vaja ka sisukamat lugemist. Kõike kohe ja korraga ei jõua, seepärast palun varuge kannatust. Samas ootame igakülgseid nõuandeid ja soovitusi. Tore oleks näha ja lugeda ka piirkondlikest sündmustest. Palun andke sellest teada.

21. maiks on vaja esitada Aasta Põllumehe kandidaat. Eelmisel aastal esitasime mahe-mesinikud perekond Taali. Keda esitame sel aastal? Palun ettepanekuid ja sinna juurde kindlasti ka põhjendust. Ootan neid hiljemalt 15. maiks.

Kevad möödub kiiresti ja kohe on suvi käes. Loodan, et jõuate oma kevadtööd mesilates õigeaegselt ära teha ja naudite päikesesooja koos oma mesilindudega.

Marianne Rosenfeld  
EMLi tegevjuht  
5029006, e-kiri: [mesilaspere@gmail.com](mailto:mesilaspere@gmail.com)  
Skype: [mariannerosenfeld1](https://www.skype.com/user/mariannerosenfeld1)  
[www.mesinikeliit.ee](http://www.mesinikeliit.ee)



Foto: Katrin Linask

## MESILASPEREDE SUREMUSE KÜSIMUSTIKUS 2013 OSALEMINE – NÜÜD KA EESTI MESINIKELE!

Põhja- ja Baltimaade Mesindusnõukogu aastakoosolekul ja teaduskonverentsil 31.01.-01.02.2013 Oslos oli üheks olulisemaks küsimustik mesilasperede hukkumise kohta, millest oli põgusalt juttu ka eelmises infolehes Mesinik. Üks võrgustiku COLOSS tööühmadest on keskendunud perede hukkumise järelevalvele ning töötanud välja rahvusvahelise küsimustiku, et saada ülevaade perede hukkumisest riikide lõikes. Nüüdseks on lisaks Taani, Rootsi ja Norra mesinikele kaasatud koostöösse mesinikud Soomest ja Lätist, ning oma panust sellesse oodatakse ka teilt, Eesti mesinikud.

Küsimustiku lähemaks tutvustamiseks toome siin ära selle saatesõna.

### Mesilasperede suremuse uuring 2013

Lugupeetud mesinikud!

Viimasel kümnendil on täheldatud mesilasperede suremuse tõusu, peamiselt Euroopas ja Põhja-Ameerikas, aga selle põhjuste tagamaad on endiselt ebaselged. 2008. aastal lõid Euroopa ja Ameerika meeme-

silaste eksperdid uue võrgustiku nimega COLOSS, mõistes, et üksikute riikide jõupingutused mesilaste suremuse põhjuste selgitamisel vaevast õnnestuvad, sest on saanud selgeks, et põhjused on keerulised ning võivad olla piirkondade ja aastate lõikes erinevad.

Nüüd teevad rohkem kui 350 teadlast selle võrgustiku erinevates tööühmades koostööd.

Epidemioloogia töögrupp on koostanud standardiseeritud küsimustiku, et selgitada välja suremuse peamised põhjuslikud tegurid ja anda mesinikele säästva toimetuleku strateegiaid. Kutsume teid täitma 2013. aasta küsimustikku. See võimaldab meil võrrelda teie vastuseid teiste mesinike omadega. Teie andmete põhjal saame hinnata mesilasperede suremise suhtelist riski ja mesinike otsuste, näiteks varroatoositõrje, mesilasperede rändeleviimise ja kärgede asendamise, vahelisi seoseid. Lisaks püüame kindlaks teha suremuse riski suhtelised erinevused eri piirkondades ja jälgida neis käimasolevaid uurimisprojekte. Te osalete selli-

ses jätkuuringus, mis lisab teie vastustele veelgi enam kaalu.

Palun lugege küsimustikku tähelepanelikult ja vastake nii paljudele küsimustele kui võimalik. Palun pange tähele, et tärniga (\*) tähistatud küsimused on kohustuslikud.

Küsimustik suletakse 1. juunil 2013.

Teie privaatsuse kaitseks teie isikuandmed kodeeritakse ja neid ei edastata kolmandatele isikutele.

Eesti mesinikud, ühtsuses peitub jõud! Seega olge aktiivsed küsimustikku täitma, sest niiviisi olete osalised rahvusvahelises koostöös.

Küsimustiku lingi (<http://web.trictrac.com/servlet/trictrac?e=GdIDPD8zdPwmM8Ldiq>) leiabte kodulehtedelt [www.mesindusprorgamm.eu](http://www.mesindusprorgamm.eu) ja [www.mesinikeliit.ee](http://www.mesinikeliit.ee). Kui olete meile oma meiliaadressi teatanud, saadame lingi ka otse teie meilile.

Oleme teile koostöö eest väga tänulikud!

Aivar Raudmets  
Eesti riikliku mesindusprogrammi juht



## KAS POISID PANID PUUSSE?

Mesinike infolehe nr. 1 6.–8. leheküljel on avaldatud lühikokkuvõtte mesinike talvapäevast Põltsamaal. Kuna infolehe ruum (arvatavasti) ei võimalda ära tuua ettekannete täielikku teksti ja piirdutud on (kuulajate poolt tehtud) lühikokkuvõtetega, on tekkinud mitmeid küsitavusi.

Kui kokkuvõtte autorid seavad kahtluse alla heade ja toimivate lahenduste olemasolu, siis näitab see seda, et juhatus ja mesinike vahel puudub vajalik kontakt ja side. Kui ettepanekuid ja arvamusi süstemaatiliselt eiratakse (seda on järjekindlalt teinud vähemalt kaks viimast juhatus koosseisu), siis ei maksa neid enam ka oodata. Ideid ja võimalikke lahendusi on äraarvamata palju, kuid kui nendesse suhtutakse *à la las koerad hauguvad*, ega mõelda sellele, et arvamuste avaldamise hulgaks on olnud suurte kogemustega, tihti akadeemilise taustaga mesinikke, siis on naiivne loota, et arvamusi ja ettepanekuid hakkab sadama nagu küllusesarvest. Kuna EMLi juhatus sellise (“koerte haukumise”) avalduse peale vaikus, tähendab, et solvang paljude mesinike aadressil kiideti juhatus poolt sisuliselt heaks! Meie hädad aga algavadki peamiselt sellest, et EMLi juhatus on saanud asi iseeneses või abinõu mõnede juhatus liikmete isiklike ambitsioonide rahuldamiseks. Ma ei tea kes, aga keegi peaks *“haukuvate koerte”* ees avalikult vabandama küll!

Teine põhjus, miks ettepanekuid ja arvamusi laekub vähe või ei laeku üldse, on asjaolu, et nendele ei vastata ning nendega ei arvestata. Sellise kombe võttis EMLi juhatus omaks juba mitu aastat enne, kui seda tegi EV Riigikogu ja Valitsus. Nimelt näeb EV Põhiseadus (§ 46) ette, et igapäev on õigus pöörduda märgukirjade ja avaldustega riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja muude ametiisikute poole, ning saada ka vastuseid. Kui alles hiljaaegu kehtis see, kus vastus pidi tulema enam-vähem kuu aja jooksul, siis nüüd on see kord **vaikselt** ära muudetud. **Nüüd peavad kõik kirjad vastama teatud formaadile!** Milline see formaat on, sellest ei ole avalikkust laimalt teavitatud. Teavitatud on aga sellest, et kui kiri ei vasta formaadile, siis vastust ei maksa oodata!

Eelõeldu ei olnud käesoleva kirjatüki ajendiks. Mind ajendas kirjutama hoopis eespoolmärgitud infolehe lk. 7 avaldatud lõik: **Tumemesilase staatus ja tulevikust Põhja- ja Baltimaades.** Lauri Ruottineni ettekande kokkuvõttes on märgitud, et töötatakse **ohustatud liigi** (tumemesilase?) *Apis mellifera mellifera* päästmiseks. *Apis mellifera mellifera* on meemesilase alamliik, aga mitte tumemesilase liik! Tumemesilane on *Apis mellifera mellifera* alamliiki kuuluv rass.

Olgu siinkohal öeldud, et mesilaste nimetustega on olnud segadust ennemgi. Sellega on eksinud isegi selline suur süstemaatik nagu Rootsi kuninga Adolf Fredriki omaaegne ihuarst Carolus Linnaeus, kes on meile tuntud taimede ja loomade süstemaatika looja Karl Linné nime all

Karl Linné kirjeldas meemesi-

lase 1758. aastal *Apis mellifera* nimetuse all, mis tähendab meekandja. 1761. aastal taipas ta oma viga ja tahtis meemesilase ümber nimetada *mellifica* ks, mis tähendab meevalmistaja. Viimane nimetus on sisuliselt õigem, kuid rahvusvahelise süstemaatikakoodeksi järgi kehtib **esimene, kõige vanem nimetus** (olgu see siis hea või halb).

Ülemaailmselt tunnustatud mesilaslaadsete süstemaatika näeb välja järgmine:

Ülemsugukond: *APOIDEA* – MESILASELAADSED

Sugukond: *APIDAE* – MESILASLASED

Perekond: *APIS* – mesilane. Perekonda kuulub neli liiki, kellest üks on meemesilane e. *Apis mellifera*.

Meemesilasel on kaks alamliiki:

1. *Apis mellifera adansonii* ehk aafrika meemesilane (u. 10 erinevat rassi) ja

2. *Apis mellifera mellifera* ehk euroopa meemesilane.

Maailma kompetentsed mesindusteadlased ja entomoloogid on üksmeelselt tunnistanud **meemesilase** ladinakeelseks liiginimetuseks *Apis mellifera*. **Apis mellifera** on mitu alamliiki, millest üks on, nagu eespool mainisime, **euroopa meemesilane** ehk *Apis mellifera mellifera*.

Euroopa meemesilane *Apis mellifera mellifera* on levinud terves Euroopas, tunginud (viidud?) ka Uuralite taha ja levinud kogu parasvöetmelises Aasias. Puudub troopilises Lõuna-Aasias. Viidud Põhja- ja Lõuna-Ameerikasse ja Austraaliasse.

**Euroopa meemesilasel** *Apis*



*mellifera mellifera* on vähemalt viis rassi. Tähtsamad nendest on:

1. *Apis mellifera mellifera lehenii* (euroopa meemesilase) ehk põhjarass. Värvuselt tume (pruunikasmust), lühikeste suistega, väga vastupidav ja karmides põhjamaa tingimustes hästi talvituv. Arvatavalt säilinud üksikutes kohtades Skandinaavias (Norra ja Rootsi põhjapoolsetes piirkondades). Võimalik, et on kunagi elutunud ka Eestis. Kas tuleb teda otsida? Või tuleb otsida hoopis mesilasrassi nimetusega:

2. *Apis mellifera mellifera mellifera* ehk tumerass. Oli kunagi laialt levinud nii Kesk- kui ka Põhja-Euroopas, kuhu kuulus ka suurem osa kunagisest eesti mesilaste asurkonnast. Arvatavalt on puhtana säilinud vähestes kohtades Ida-Euroopas, mistõttu on suurem tõenäosus leida teda Kesk-Venemaa põhjapoolsemates piirkondades. Äkki otsime teda? Ülejäänud kolm rassi on meile hästi tuttavad ja neid ilmselt otsida ei ole vaja.

3. *Apis mellifera mellifera carnica* – kraini rass

4. *Apis mellifera mellifera ligustica* – itaalia rass ja

5. *Apis mellifera mellifera caucasica* – kaukaasia rass.

Peale ebatäpse nimetuse, puudub otsitava rassi umbkaudnegi **“isikukirjeldus”**. **Kuidas tumemesilast ära tunda? Keda siis tegelikult otsida?** Tundub, et ka väga lugupeetud härra Lauri Ruottinenil ei ole meeme-

silase süstemaatikast päris selget ettekujutust (vt. *Mehiläishoitoa käytännössä*, II osa. Helsinki, 2005), või on poisid refereerimise ja tõlkimisega “pannud otse”.

Ainult üleskutsetega on tõstatatud probleemi väga raske lahendada. Kunagi aastatel 1950-1975 tegeles tumemesilase *Apis mellifera mellifera* otsingutega Polli Katsebaasi vanemteadur Aino Uustalu. Tema teadis, keda otsida! Paraku on tema ekspeditsioonipäevikud (mis olid väga põhjalikud) reorganiseerimise ja reformimise tormides-tuultes kaduma läinud. Aino Uustalu kavatses kogutud materjalide põhjal kirjutada monograafia tumemesilasest, mistõttu suurem osa materjalidest jäi tema valdusse, paraku tõmbas aeg monograafia kirjutamisele kriipsu peale.

Uudisena on toodud ka Taani mesinike Liidu ametlik soovitus, et mesilastelt ei tohi ära võtta kogu nektarivaru (kuidas nektarit saab ära võtta? Ilmselt tõlkevääratus!). Huvitav, miks noored mehed ei armasta vanemat eestikeelset mesindusalast kirjandust lugeda? Mesilasperede suvise ja kevadise söödavajaduse ja varude kohta on Eestis juba ligi 30 aastat tagasi tehtud põhjalikud uuringud. Taanlased hakkavad kevadiste ja suviste söödavarude olulisust mesilasperede arengule alles nüüd taipama!

Kui juba jutt on läinud **apsudele**, siis peab juhtima tähelepanu veel ühele puussepanekule. Möödunud aastal ilmus Aado Oherdi sulest väga hea minibrošüür **Varroatoosi ravi looduslike võtetega**. Ladusas ja kaunis eesti keeles kirjutatule on lisatud kahjuks sisule mittevasta-

vad fotod. Väljaande tagakaane välisküljel olev selgitus, et varroalestast tabandunud mesilaste pildid on pärit Austria mesindusportaalist ja Saksamaa ühe biomesila kodulehelt, paneb küll pehmelt öeldes õlgu kehitama, sest ühelgi lisatud pildil **ei ole varroalesta!** Kas on eksinud austerlased ja sakslased, kes on internetti üles riputanud valeid pildid, või on tegemist piltide otsijate eksitusega, kuid väljaande esikaane siseküljel olevalt pildilt näeme selgelt, et varroalesta patud on nuheldud hoopis süütuma pahalase, **mesilase täikärbe** ehk *Braula coeca* kaela. Mesilastäi kahjulikkus seisneb peamiselt selles, et tema tõugud (vastsed) uuristavad meekärgede kaanetisse auke, piluvad mee sisse oma väljaheitteid ja vahapuru ning rikuvad sellega kaanetatud meekärgede hermeetilisust, mille tagajärjel mesi võib käärima minna. Täiskasvanud mesilastäi ei ime mesilase hemolümfi, vaid toitub hoopis haudme söötmiseks määratud toitepiimast, mida ta võtab mesilaste suistelt. Selleks ronib mesilastäi mesilase pähe, hoiab ennast seal kinni ja kompab esijalgadega mesilase ülalõuga, nagu seda teeb teine näljane mesilane. Sellisest ärritusest tingituna sirutab mesilane suised välja, laseb sinna voolata toitepiima, millega mesilastäi siis oma nälga kustutab. Noored mesilastäid on värvuselt heledamad, mida näitab ka eespoolnimetatud kirjutise esikaane siseküljel olev foto. Iseloomulik on see, et mesilastäid paiknevad peamiselt mesilase rindmikul ja seljal, kuhu varroalest harva “eksib”.

Arvukalt eksitavaid ebatäpsusi esineb ka teistes viimasel ajal

ilmunud mesindusalastes kirjutistes, rääkimata internetis levivast teabest. Internet internetiks, kuid ka seal tuleks kasuks, kui arvamus allkirjastataks autori õige nimega. Aus inimene ei häbene oma nime! Saati siis esivanematelt päritud priinime e. perekonnanime. Miks

siis internetis allkirjastatakse oma kirjutised küll “suitsiku”, küll “smarti” ja teab veel mis nimede all. Varjamine on mõtetu, sest omakäeline kirjastiil ja õigekirjavead viitavad pea-aegu alati kirjutise pärisautorile. Niisiis eestlased! **Ärge häbenege oma esivanematelt päritud**

**nimesid**, sest nendel kõigil on oma ajalooline (võib-olla väga auväärne) lugu! Austagem oma esivanemaid ja iseennast, ning varustagem ka internetitjutud **oma nimega!**

*Antu Rohtla*



*Foto: Aimar Lauge*

## DIALOG TEISE OSAPOOLETA TERE, HÄRRA MINISTER!

Ma tänan võimaluse eest, et sain ministeeriumi noorte töötajatega mesinduse probleemidest vestelda (05.12. 2012). Kohtumisel osalenud ametnikud on ministrit kindlasti juba informeerinud vestluse temaatikast ja sisust. Paraku ei leidnud mitmed küsimused (piiratud aja tõttu) piisavalt käsitlemist. Peale selle jäi mulle mulje, et noored ametnikud ei tee alati vahet olemuse ja nähtumuse vahel. Seda loen ma välja ka mulle saadetud kirjvastusest.

Positiivne on muidugi see, et Veterinaar-ja Toidu- laboratooriumil on volitused

tegutseda mesilashaiguste osas referentlaboratooriumina. Positiivne on ka see, et laboris on võimalik uurida mesilaste viirushaigusi. Paraku tõstatub küsimus laboratoorsete analüüside maksumusest. Ma ei ole kusagilt leidnud analüüside hinnakirju. Kui need on olemas, peaks sellest teavitama ka mesinikke. Tavaliselt on sellised analüüsid küllaltki kallid, mistõttu paljudele mesinikele kättesaamatud.

Positiivne on ka see, et Eesti osaleb üleeuroopalises mesilaste haiguste seireprogrammis. Esimesed kohapeal tehtud ana-

lüüsid näitavad, et meie mesilad on väga tugevasti nakatunud varroalestast (üle 75%) ja umbes 1% ulatuses ameerika haudmemädanikust. See on meie mesindusele juba väga suur oht! Üldistatuna tähendab see seda, et igas maakonnas on 2–3 mesilat, mis võivad olla haudmemädaniku nakkuskolleteks. Seega on lähiaastatel suur tõenäosus haudmehaiguste laialdaseks levikuks, eriti tingimustes, kus meil puudub ülevaade mesilasperede arvukusest, mesilate asukohast, puuduvad mesilaste haigustele spetsialiseerunud veterinaararstid, puuduvad või

ei ole kättesaadavad haudme- ja teiste haiguste tõrjumiseks vajalikud ravimid.

Muret tekitab asjaolu, et mesilaste nii ulatusliku varroatoosi nakatumise korral on kulutused varroatoosi seireks ja tõrjeks aastatel 2004-2012 ligi 12 korda vähenenud!! Kirjavastuses märgitakse positiivse faktina haridus- ja teadusministri 07.10.2011 määrust nr 61 "Mesiniku eriala riiklik õppekava" ja selle aluseks olevat mesiniku V kutsestandardit. Mesiniku kutsestandardi kohta niipalju, et see on koostatud kiirustades ja mitte eriti heas eesti keeles, mistõttu kohati täiesti arusaamatu.

Nimetatud kutsestandardi eelnõu saadeti omal ajal ka minule arvamuse avaldamiseks (kogumaht u. 24 A4-lehekülge). Lugesin selle läbi, ja kuna see oli halvasti koostatud, tegin esimesele 8 leheküljele arvukalt parandusi, mis puudutasid mesindusalast terminoloogiat, lauseehitust ja dokumendi struktuuri. Kuna vigu ja ebatäpsusi oli üle mõistuse palju, loobusin ma nende parandamisest ja saatsin eelnõu autoritele (A. Lauge ja J. Tull) tagasi. Kaaskirjas, mis oli lisatud tagasisaadetud eelnõule, mõõnsin ma taolise kutsestandardi vajalikkust, kuid juhtisin tähelepanu esinevatele puudustele. Suur oli minu üllatus, kui seesama kutsestandardi eelnõu võeti vähem kui nädala pärast õppekava koostamise alusdokumendina vastu. Minu poolt tehtud parandused ja täiendused esimesel 8 leheküljel olid kõik arvesse võetud, kuid ülejäänud 16 leheküljel olev oli jäetud autorite poolt muutmata ja parandamata. Eriti küüniline on see, et sellesama



Antu Rohla

kutsestandardi esimeses osas rõhutatakse mesiniku oskust ennast nii sõnas kui ka kirjas korrektselt ja arusaadavalt väljendada. Kahju, et autorite poolt kirja pandud nõue nende endi kohta ei kehtinud! Minu hilisematele protestidele vastas üks haridusministri töötaja, et "selline see eesti keel ongi!"

Positiivsele poolele tuleb kindlasti kanda mesinike õpetamise taaselustamine Olustveres. Paraku ei mõjuta see veel niipea mesilastepidajate arvukust, sest esimesest 21 lõpetajast olid 20 juba varem mesinikud, ehk pidasid mesilasi. Seega sai eesti mesindus juurde ainult ühe! potentsiaalse mesiniku.

Kahjuks ei ole kirjavastuses käsitlemist leidnud eesti mesilaste asurkonna geneetilise saaste probleemid. Geneetilise saaste põhjuseks on meie tingimustes varem mittelevinud (testimata) võõrasside või ristandite sissetoomine, nende pro-

pageerimine ja levitamine uue tõu aretamise või olemasolevate parandamise sildi all. Esiteks puudub nn. tõuaretajatel selleks tööks vajalik kvalifikatsioon. Teiseks on uute mesilastõugude loomine ristamise läbi väga keeruline, kui mitte võimatu, sest isamesilased arenevad viljastamata munadest ja kannavad seega kindlaid pärilikke omadusi edasi läbi põlvkondade. Ristandmesilastel algab lahkumine F2 põlvkonnast (Mendeli seadus) ja selle tagajärjel võivad levima hakata (juba levivadki) meile ebasoovitavate omadustega mesilasliinid. Sellest on tingitud ka mesilaste üha sagedanev ründed inimeste ja koduloomade vastu. (Möödunud aastal jõudis nimetatud probleem isegi õiguskantslerini.) Mesinike liidu juhatuse poolt töötati seejärel välja mesilaste pidamise head tavad, kuid kuidas tutvustada neid tigidatele, looduses hästi kohastuvatele ja elunevatele mesilasliinidele, ei ole arusaadav, sest mesilased ei oska ju lugeda! Kahjuks on sellise olukorra tekkimist soosinud ka põllumajandusministri poolne rahastamine.

Kui põllumajandusminister on kahe aasta jooksul sisuliselt rahastanud meie mesilaste asurkonna geneetilist saastamist, siis peab ta olema valmis ka selleks, et lähema 20 aasta jooksul rahastada asurkonna geneetilist puhastamist.

Nagu ma aru saan, põhineb põllumajandusministri juhtimisstruktuur funktsionaalse juhtimise põhimõtetele, mis tähendab seda, et iga spetsialist vastutab oma kitsa erialase tööloigu eest. Seega on vastutus mesindusprobleemide lahendamise eest jagunenud 5–6 spetsialisti vahel. Seda on ära kasutanud mõned huvigrupid, näiteks nn. tõuaretajad, kes on tõmmanud ministri noortele ametnikele "koti pähe" ning saavutanud põhjendamatu suure osa rahaliste vahendite eraldamise nn. tõuparanduseks teiste valdkondade (haigused) rahastamise vähendamise arvelt. (Asjal ka korrupsiooni hõng juures, sest kõige rohkem võitsid seeläbi EMLi need juhatuse liikmed, kes hääletasid sellise rahastamisskeemi poolt. Teisisõnu: kasutati oma ametiseisundit mesindusprogrammi kaudu raha saamiseks.)

Mõned ettepanekud olukorra leevendamiseks:

1. Eespool toodud "ämbrisestumiste" ärahoidmiseks tuleb luua ministri juurde mesindusnõukogu. Nimetatud nõukogu võiks koosneda 4-5 suurte kogemustega (soovitavalt akadeemilise taustaga) erapooletust mesinikust, kes aitavad ministri noori spetsialiste olukorra analüüsimisel. Taolise nõukogu on loonud hobusekasvatajad. (Kui u. 6000 hobuse kasvatamiseks oli vaja nõukogu, miks seda siis u. 28 000 mesilaspere pidamise korraldamiseks vaja ei ole?)

2. Tuleb läbi vaadata kõik senikehtivad mesindust puudutavad regulatsioonid ja viia need kooskõlla kõigepealt Eesti Vabariigi Põhiseadusega ja teiste kehtivate seadustega.

3. Mesilaste haudmehaiguste leviku tõkestamiseks on otse hädavajalik kiiresti koostada ja

kehtestada üleriigilised mesilaste pidamise eeskirjad. Praegu võib igaks viia oma mesilased, kuhu tahab, vaatamata sellele, kas tema mesilaspered on veterinaarselt kontrollitud või mitte.

4. Mesilaste parasitaar- ja muude haiguste ravimeetodite väljatöötamiseks on vaja viivitamatult rajada (luua) katsemesilaste võrgustik (3–4 mesilast), kus üldtunnustatud meetodika alusel selgitatakse välja efektiivsemad haiguste ravi- või tõrjemeetodid, et neid siis propageerida ja rakendada. Katsemesilaste ülesandeks jääks ka tegelemine lootusetult vananenud mesindustehnoloogia uuendamisega (söötmine, söötade kvaliteet, emadevahetus, kärgede uued vahendid jne.). Katsetega seotud võimalike riskide maandamiseks tuleb ette näha ka katsete rahastamine. Lisaksin veel niipalju, et näiteks varroalesta tõrjumine sipelghappega toimub riski piiiril, mistõttu on oht, et ravimite piirnormide kindlakstegemisel võivad hävida mesilased või isegi terved pered. (Allkirjutajal on selles osas kibedad kogemused olemas.)

5. Kuna minister on helledelt rahastanud nn. mesilaste tõuparandust, siis on vaja luua põllumajandusministri tõuaretuse osakonna juurde ka vastav organ, kes kontrolliks igal aastal enne emadekasvatuse algust nn. tõumesilaste vastavust emadekasvatuse normidele (isa-, ema- ja amperede valik, nende jõudlusnäitajad, haiguste esinemine, perede talvitumine jne.) See tähendab, et igal aastal tuleb emadekasvatusemesilad hooaja algul vastava komisjoni

poolt üle vaadata ja tunnustada. (Nii toimitakse puukoolidega igal sügisel enne massilise istikute müügi algust.)

6. Toetamist vajab ka mesindusalase kirjanduse väljaandmine. On tekkinud kisendav vajadus kaasaegse mesinduse käsiraamatu järele. Vajalik on ka sõnastik-leksikoni väljaandmine, mis mõnda aega võiks täita ka käsiraamatu rolli. Sellise sõnastik-käsiraamatu koostamine on lõppjärgus, kuid väljaandmine võib jääda seisma just rahapuuduse tõttu. Sellise seletava sõnastiku (käsiraamatu) väljaandmise vajadust tõestavad ka minule saadetud kirjavastuses sisalduvate mõistete otsetõlked. (Näiteks kasutavad ministri noored spetsialistid mõistete meemesilaste kolooniad, aga mitte eestikeelset ja palju suupärasemat mõistet mesilaspered.)

Nimetatud leksikoniga, mis sisaldab ligi 2000 lahtiseletatud mesindusalast terminit ja mõistet, saab tutvuda APS (Akadeemiline Põllumajanduse Seltsi) koduleheküljel. 2014. aasta järgses ÜPP perioodis on mesinduse toetamise võimalused sisse kirjutatud ühise turukorralduse määruse eelnõusse KOM (2011) 626. Nimetatud dokumendi regulatiivosas (artikkel 52) soovitatakse liikmesriikidel mesindussektori jaoks koostada riiklikud programmid, mis hõlmavad kolmeaastast ajavahemikku. Kas sellise programmi koostamine on juba alanud? Kes sellesse töösse on kaasatud?

Lugupidamisega  
Antu Rohla





## MANDLID EI KASVA MESILASTETA

USAs osatakse hinnata mesilaste kui paljude taimeliikide peamiste tolmeldajate tähtsust. Ega ameeriklased põhjuse- ta ütlevad, et iga kolmas suutäis nende toidulaua on saadud mesilaste abil. On terve hulk põllu- ja aiakultuure, mille tolmeldamiseks mesinikud oma mesilasperesid välja rendivad. Kuid kõige enam sõltub mesilaste tolmeldamisest mandlipuude saak – mesilaste osatähtsust hinnatakse selles isegi kuni 95%-le.

Alates 2006. aastast, kui USAs ilmnes esmakordselt mesilasperede kollaps (CCD) ja massiline hukkumine, on mandlikasvatajatel olnud raske ajad. Kollapsi tõttu hukkus igal aastal keskmiselt 35% mesilasperedest, kuid paljudes mesilates koguni 90–100%. Praeguseks on mesilasperede kollaps vähehaaval järele andmas, kuid mesilate taastumine USAs võtab veel hulk aega.

USA mandlipuuistanduste põhiosa asub California piirkonnas, hõlmates kokku enam kui

320 000 hektarit. Mandlipuude heaks tolmeldamiseks vajatakse umbes 5 mesilasperet hektari kohta. Seega peaks California mandlipuuistandustesse õitsemise ajaks toodama kuni 1,6 miljonit mesilasperet. Kuid California lähialadel on võtta vaid umbes 500 000 mesilasperet. Lisaks tuleks teistest piirkondadest tuua tolmeldamistööle veel enam kui miljonit mesilasperet. Kuid mida pole, seda pole!

USA mesinikel ja mesilastel läks juba möödunud suvel halvasti. Paljude arvates oli 2012. a. nende jaoks meesaagi poolest üks paljude aastate halvemaid. Ühtlasi olid mesilaste toitumistingimused halvad, mesilased kogusid liiga vähe õietolmu ja mesilaspered nõrgenesid. See oli ka üks põhjusi, miks järgnevat talv 2012/2013 jäi paljudele mesilasperedele viimaseks.

Mandlikasvatajad on valmis maksma iga tolmeldamiseks kohale toodud mesilaspere eest keskmiselt 150 USD renti. Kuid selleks peaks mesilaspere olema

üsna tugev – vähemalt 8 kerge mesilastega ehk 1,6–1,8 kg mesilasi. Nagu eksperdid hindavad, tuleb tänavu pärast kurnavat talve leppida mandliistanduste tolmeldamisel ka väiksemate mesilasperedega, kus on vaid 6 kärjetäit mesilasi. See aga tähendab mesilaspere kohta kuni kolmandiku võrra vähem lennumesilasi-tolmeldajaid ja väiksemat efektiivsust, võrreldes tavapärase olukorraga.

Californias annab umbes 80% kogu maailma mandlitoodangust. Sellest saagist omakorda ligi 70% läheb ekspordiks teistesse riikidesse. Prognoosi kohaselt võiks California mandlisaak olla 2013. a. kuni 950 000 tonni ehk rahalises väärtuses kuni 3 miljardit USD. Kas nii hea saak ka tegelikult saadakse, sõltub juba sellest, kas mandliistanduste tolmeldamiseks õnnestub leida piisavalt mesilasperesid või mitte.

*American Bee Journal*'i kirjutiste põhjal

Aleksander Kilk

## VAJATAKSE SÜLEMIABI

Juba maikuu algab mesilaste sülemlemise aeg. Eriti linnades või tiheasustusega aladel võivad sülemid sattuda sellistesse kohtadesse, kus nad tavakodanikke häirivad või ka ohustavad. Enamasti helistatakse sellisel puhul Päästeametisse ja seal sageli omakorda EMLi, et leida sülemiprobleemi lahendajat.

Oleks hea, kui EMLis oleks kontaktandmed nende mesinike kohta, kes oleksid valmis oma linnas, asulas või piirkonnas sülemiabi pakkuma. Vajadusel saaksime siis EMLi poolt sülemi-hädalistele sülemiabi-mesinike telefoninumbri teatada, et sülemimure saaks lahendatud.

**Siit üleskutse: kui Sina oled nõus oma lähipiirkonnas sülemiabi pakkuma, siis palun teata endast EMLi kas e-kirjaga aadressil [info@mesinikeliit.ee](mailto:info@mesinikeliit.ee) või telefonil 6376493.**

Müüa 100-liitrine vesitermostaat. Sisemised mõõdud 60 x 40 x 90 cm.  
Hind kokkuleppel.

Sulo Lüiste, 43 922 90

## PRIASSE REGISTREERIMINE

**Tuletame teile meelde, et saabumas on mesilasperede arvu teavitamise tähtaeg.**

1. jaanuarist 2010 jõustunud põllumajandusministri 21. detsembri 2009. a määruse nr 128 kohaselt tuleb loomapidajal esitada korra aastas teatis tema peetavate mesilaste kohta 1. mai seisuga sama aasta 15. maiks. Nimetatud teatisse tuleb muu hulgas märkida ka mesilasperede arv.

NB! Kui mesinikul on vaid üks mesilaspere, tuleb registreerida ka see!

Registreerimisele kuuluvaid ehitisi ja mesilasperesid registreerib põllumajandusloomade registris volitatud töötajana Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet PRIA.

Palume oma mesilaspered registreerida ka nendel mesinikel, kes ei ole seda seni veel teinud. Mesilasperesid on võimalik registreerida ja nende arvust teada anda PRIA maakondlikes teenindusbüroodes või PRIA kliendina ka e-PRIAs.

## OBLIKHAPPEGA VARROATOOSIRAVI HAUDMEVABAS KUNSTPERES

Varroatoos on mesilaste tervisele üks suuremaid riske ja olulisemaid põhjusi, miks mesilaspered surevad. Varroalestad kannavad endaga kaasas järjest rohkem viirushaigusi, mis mesilasi nõrgestavad või surmavad. Ja samas on varroalestad muutunud kohati tundetuks paljude ravimpreparaatide, näiteks Apistani suhtes, millega neid on juba aastaid tõrjutud.

Mesinik saab varroatoositõrjeks jätkuvalt kasutada oblikhapet ja sipelghapet, mille suhtes pole varroalestadest resistentsust tekkinud. Hapete kasutamine ei jäta ka jääke vaha ega mee sisse. Oblikhappe mõjub vaid mesilastel olevatele, sipelghappe lisaks ka haudmekaanelise alla peitunud varroalestadest. Paraku kaasneb sipelghappe kasutamisega teatud risk mesilasemate tervisele ja elule.

Sellepärast eelistaksid mesinikud kasutada oblikhapet kas mesilastele piserdamise või kärjetänavasse tilgutamise teel, harvem gaasi või auru kujul. Oblikhappega ravi oleks efektiivne haudmehaiguste ajal. Siit ka idee tekitada mesilasperes kunstlikult teatud ajaks kaanetatud haudme vaheaeg, piirates ajutiselt mesilasema munemist. Oblikhappe-ravi saab edukalt kasutada ka sülemite või kunstperede korral.

Kanadas ja USA-s on laienemas oblikhappe kasutamine varroalestadest tõrjeks kevadel tehtud iduperedes. Põhja-Ameerikas hukkub viimastel aastatel talviti keskmiselt kolmandik mesilasperesid. Perede arvu taastamiseks tehakse kevadel rohkesti iduperesid, mis arenedes suudavad juba suve lõpus mõnevõrra mett koguda ja on järgmisel hooajal tootmisperedeks.

Söödakärgedest ja erineva vanusega haudmest koos mesi-



Foto: Aimar Lauge

lastega tehakse idupered sage-li küpse emakupuga 2 päeva enne ema koorumist. Koorunud noor mesilasema käib paarumislennul ja hakkab seejärel munema keskmiselt 10 päeva pärast koorumist ehk 12 päeva pärast idupere tegemist.



Oblikhappe

Algselt kärgedes olnud muna-dest ja vakladest on 8 päeva pärast saanud kaanetatud haue. Vana haudme alt koorunud varroalestadest pole enam võimalik uuele haudmele paljunema minna enne, kui noore ema munetud haue on arenenud sobiva vanuseni, seega mitte enne 19.-20. päeva kunstpere

moodustamisest. Selleks ajaks on vana haue praktiliselt koorunud. Seega ongi tekitatud enam-vähem haudmehaiguste olukord, kus ajavahemikus 15.-21. päevani on õige aeg rünnata idupere varroalestasid oblikhappe lahusega kas piserdades või mesilastele tilgutades.

Nagu näitavad USA-s tehtud katsed, on sellistes haudmehaigustes iduperedes tehtud oblikhapperavi väga efektiivne. Isegi 90 päeva pärast iduperede moodustamist on varroalestade arvukus vaatamata vahepealsele suurenemisele algsega võrreldes vaid umbes 50%. Kui ravi-ada analoogiliselt preparaadiga BeeHive Clean, siis on varroalestade arvukus 90 päeva pärast 140% tasemel, ning uudse happelise preparaadi Hopguardi kasutamise korral 170%.

Kui idupere kevad-suvisele ravile oblikhappe lahusega lisandub veel novembrikuine ravi oblikhappe tilgutamisega, siis jääb talvituma mineva mesilaspere tabandumus madalaks ega ületa 2 varroalesta 100 mesilase kohta. Sellise ravi korral on talvemesilased varroalestadest kahjustamata ning suudavad mesilaspere tuua edukalt sügisest läbi pika ja külma talve kevadesse. Seda meetodit võiks hästi rakendada ka Eesti mesilastes.

Aleksander Kilk

## TSIVILISATSIOONI OHVRID

Šveitsi režissööri Markus Imhoofi uus film *More Than Honey* (Rohkem kui mesi), mis jookseb praegu ka meie kinodes, on moodsast mesindamisest kõnelev kütkestav filmidokument.

Õites mandlipuud Californias. Tuhandeid hektareid kattev valkjasroosa õitmeri. Sinises taevas särab päike, ja mesilased lendavad sumiseses mööda hiiglaslikku istandust. Selle idüllilise purustab aeglaselt läheneva taimkaitsepretsi surin. Õrn mürgiloor langeb puuridadele. Õiteid ja mesilastele.

Need pildid on jäädvustanud mainekas Šveitsi režissöör Markus Imhoof, keda ajendas huvi mesilaste seletamatu massilise suremise vastu, millest ajakirjandus on juba aastaid kirjutanud ja rääkinud. Mesilased on saanud Imhoofi lapsepõlvst peale. Kui ta oli veel väike poiss, avaldas talle sügavat mõju vanaisa, kellel oli suur mesila ja puuviljakonservide tehas. Imhoofi tütar Barbara ja väimees Boris Baer töötavad mesindusteadlastena Lääne-Austraalia Ülikoolis, kus nad tegelevad eri päritolu mesilaste ristamisega, et aretada vastupanuvõimelist ristandit (Austraalias elavad maailma terveimad mesilased, kuid ohtlik varroalest võib juba homme ka seal kanda kinnitada).

Filmi tegemine kestis ühtekokku viis aastat, neist kaks aastat võttepäevi ja aasta montaaži. Ühtekokku võeti üles 205 tundi materjali, millest sai 90-minutilise filmi, ja viibiti neljal kontinendil, et jäädvustada tänapäevase mesindamise kõige erinevamaid tahke.

*More Than Honey* pakub lisaks momentvõtetele ka fantastilisi makrovalmeid, mis lubavad vaatajal vaadata mesilasi

teisi mesilase pilguga. Tal on võimalus kaasa elada mesilase-ma koorumisele, näha, kuidas töölised nektarit tarus paigutavad ning niinimetatud tapjamesilased Ameerikas pesa otsivad.

Imhoofil on õnnestunud luua muljetavaldav ja liigutav dokument, mille pildid ja stseenid on iseendast nii kõnekad, et ei vajagi kommentaare. Imhoof laseb filmi tegelastel rääkida, kommenteerimata nende juttu näpuviljutusega. Näiteks Põhja-Ameerikas veab tolmeldamismesinik John Miller oma 15 000 mesilasperet ühe monokultuuri juurest teise juurde. Tema suurmesila sarnaneb tööstusele – koos kõigi selle juurde kuuluvate nähtustega, nagu massilise antibiootikumide kasutamine. Erinevalt temast mesindab šveitslane Fred Jaggi suhteliselt idülliliselt, kuid sugulusaretusest nõrgestatud, hukuvad tema mesilased haiguste tõttu. Filmi jaoks materjali kogudes puutus Imhoof kokku ka sellega, et näiteks Lääne-Hiinas on piirkondi, kus mesilasi massiivse pestitsiidide kasutamise tõttu enam ei ole. Meemesilaste asemel sumistavad puuviljaistandustes nüüd hiinlastest töölised ja kannavad vaevaga kogutud õietolmu pintslitega viljapuuõitele. Esmapiilgul mõjub see isegi koomiliselt, kuid järgmisel hetkel enam mitte nii väga... Imhoof ütleb, et Euroopas oleks see mõeldamatu, sest õunad maksaksid siis sama palju kui kuld. Sellepärast oleks hädavajalik parandada mesilastega



koostööd, käies nende ja loodusega hoolivamalt ringi.

Imhoof jõuab järeldusele, et mesilaste massilise suremine ei ole mingi müsteerium. Tema hinnangul ei tee mesilaste elu raskeks eraldi võetult ei moodsa agrotööstuse pestitsiidid, mesilashaigused, nende seas varroalest, antibiootikumid ja muud valesti manustatavad ravimid, sugulusaretus, stress ega vaesunud elupaigad, kus õitseb veel vaid see, mille inimene on istutanud. "See on kõigi nende summa. Mesilased surevad tsivilisatsiooni manipuleerimise tõttu," resümeerib Imhoof ning leiab, et aastasadu on mesilasi aretatud usinateks ja leebeteks, selle asemel, et aretada neid terveteks.

Sellepärast, tunnistab Imhoof, meeldivad talle päris hästi ka niinimetatud tapjamesilased, Aafrika ja Euroopa mesilaste ristandid, kes sündisid äparduse tõttu ühes Brasiilia laboris. Neil on raske iseloom, sest nad ei lase endale pähe istuda, kuid nad on meie mesilastest tervemad ja toodavad nendest rohkem mett.

Imhoof tunnistab, et teda on mesilaste juures alati kõige enam lummanud hulkade ehk kollektiivne intelligentsus: perel on mesilasema, kuid pere otsustab, millal ta tahab uut ema, ja emal tuleb pere otsusele kuuletuda. Hulkade intelligentsus, leiab Imhoof, võiks olla heaks eeskujuks ka poliitikas. Hea mõte.

Välisajakirjanduse põhjal refereerinud Katrin Linask



## KOHALIKE ÜHENDUSTE/SELTSIDE 2012/2013 II POOLAASTA (01.03-31.08.2013) ÕPPE- JA TEABEPÄEVAD.

Õppe- ja teabepäevade korraldamist toetab Euroopa Liit Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi 01.09.2010–31.08.2013 kaudu. Osavõtt on tasuta.

### HARJUMAA

**Jüri Kihelkonna Mesinduse Seltsi** õppe- ja teabeõhtud

**Rae vallas Jüri alevikus Jüri kultuurikeskuses**  
**30.05.2013 kl. 18.00**

- Perede sügisene koondamine ja esmane lestatorje.

Lektor Tarmo Janisk

**27.08.2013 kl. 18.00**

- Inventari korrastamine ja ettevalmistamine talveks.

Lektor Leili Otsa

(ei saa toetust mesindusprogrammist)

Info: Leili Otsa, 51 33 150

### Keila Aiandus- ja Mesindusseltsi

õppe- ja teabepäev

**Keilas Ohtu tee 5 II korruse saalis**

**19.05.2013 kl. 11.00**

- Mee käitlemine, turustamine ning veterinaarameeti nõuded ja haiguste ravi.

Lektor Arvi Raie

Info: Aivi Jakobson, 51 94 58 76

### Tallinna Mesinike Ühistu

õppe- ja teabeõhtud

**14.05.2013 kl. 17.30**  
**Hellar Truutsi mesilas Raveliku külas Kose vallas Harjumaal (kohalminekut täpsustatakse)**

- Emakasvatuse meetodid ja töövõtted.

Lektor Hellar Truuts

**11.06.2013 kl. 17.30**

**Tallinnas Ehitajate tee 5 VII-315**

- Sülemid ja nendega toimetamine.

Lektor Ülo Lippa

**09.07.2013 kl. 17.30**

**Leonella Sootaga mesilas Kolga alevikus Kuusalu vallas (kohalminekut täpsustatakse)**

- Suvised tööd mesilas. Ema-andmine, meevõtmine, ravi, perede koondamine.

Lektor Leonella Sootaga

Info: Uku Pihlak, 50 52 736

### IDA-VIRUMAA

**Ida-Viru Mummu Seltsi** õppe- ja teabepäevad

**26.05.2013 kl. 12.00**

**Lääne-Virumaal Inju külas Maire Valtini mesilas**

- Sülemlemise ärahoidmise võtted.

Lektor Maire Valtin

**17.08.2013 kl. 10.00**

**Ida-Virumaal, Kohtla vallas, Saka rahvamajas**

- Huvitavamatel teemadel mesinike vabariiklikelt teabepäevadelt.

Lektor Eret Laht

Info: Heiki Roots, 55 63 33 17

### JÕGEVAMAA

**Põltsamaa Mesinike Selts**

**08.06.2013**

- Õppereis Järvamaa ja Virumaa tunnustatud mesilatesse, tutvumine mahemesinduse tehnoloogiliste lahendustega.

Buss väljub Põltsamaa Kultuurikeskuse eest kell 8.00. Põltsamaale tagasi jõuame 20.00 paiku.

Registreerumine: 53 48 44 07, Jaan Langebraun

Info: Ain Seeder, 52 50 204 ja veebis: www.poltsamaamesi.eu

### LÄÄNE-VIRUMAA

**Lääne-Virumaa Mesinike Seltsi** õppe- ja teabepäev

**12.05.2013 kl. 12.00**

**Lääne-Virumaal Vinni vallas Inju külas Maire Valtini mesilas**

- Mesilasemade kasvatus.

Lektor Maire Valtin

Info: Maire Valtin, 52 13 894

### PÕLVAMAA

**Põlvamaa Mesinike Seltsi** õppe- ja teabepäevad  
**Põlvas F. Tuglase 2 kohvik-klubis "Aal" (endises leerimajas)**

**05.05.2013 kl. 10.00**

- Võtted sülemlemise vältimiseks. Mesilasema omadused ja käitumine.

Lektor Maire Valtin

**25.05.2013 kl. 11.00**

- Mee käitlemisnõuded, mesilashaiguste tõrje ja meemesilaste seire tulemused 2012 ja 2013.

Lektor Arvi Raie

Info: Ulvi Ajalik, 56 60 80 28

### RAPLAMAA

**Raplamaa Mesinike Seltsi** õppe- ja teabepäevad

**Rapla Kultuurikeskuses Tallinna mnt. 17a**

**25.05.2013 kl. 12.00**

- Mesilasemade kasvatus.

Lektor Maire Valtin

**28.07.2013 kl. 12.00**

- Sügistööd mesilas.

Lektor Ülo Sild

Info: Viktor Reino, 56 56 90 13

### SAAREMAA

**Saaremaa Mesinike Ühingu** õppe- ja teabepäev

**25.05.2013 kl. 11.00**

**Saaremaal Leisi vallas Jõiste külas Signe Meisalu mesilas**

- Mesindusega alustamine. Kuidas toimib mesilaspere. Esmane mesindusinventar.

Lektor Signe Meisalu

Info: 56 48 50 85

### TARTUMAA

**Elva Mesinike Seltsi** õppe- ja teabepäev

**10.08.2013 kl. 10.00**

**Elvas Pargi 34**

- Mesilasperede meevõtujärgne ravi.

Lektor: Antu Rohtla

- Hilissuvised tööd mesilas.

Lektor Tõnu Hiimäe

Info: Tõnu Hiimäe, 50 49 020

**Tartu Mesinike Seltsi** õppe- ja teabeõhtu (korraldajad Eesti Kutseliste Mesinike Ühing ja Tartumaa Mesinike Selts)

**15.06.2013 kl. 10.00**

**Tartumaal Nõo vallas Uuta külas Sireli talus, algusega kell 10.00.**

- Mesilasemade kasvatus ja lühikokkuvõtte mesilaste aretusest.

Lektor ja korraldaja Janek Saarepuu

**NB! Registreeruda saab ainult telefonil 56 22 80 46, osavõtt on piiratud kuni 15 inimest!**

Info: Jaanus Tull, 50 90 471

### VALGAMAA

**Otepää Mesinike Seltsi** õppe- ja teabepäev

**06.07.2013 kell 11.00**

**Otepää Aianduse- ja Mesinduse seltsi majas Otepääl J. Hurda 5**

- Mesilaste haiguste seirest.

Lektorid Arvi Raie ja Mai Endla

Info: Aili Konts, 56 50 97 70

### VILJANDIMAA

**Karksi-Nuia Aianduse ja Mesindusseltsi** õppe- ja teabepäevad

**Karksi vallas Polli-Järve talu mesilas**

**11.05.2013 kl. 10.00**

- Pesade laiendamine ja sülemlemise takistamine.

Lektor Antu Rohtla

**29.06.2013 kl. 10.00**

- Emade uuendamine

Lektor Antu Rohtla

Info: Antu Rohtla, 56 61 26 22

### VÕRUMAA

**Võrumaa Mesinike Seltsi** mesinike õppe- ja teabepäev

**08.06.2013 kell 10.00**

**Võrus Vabaduse 4**

- Mesilasemade kasvatus ja lühikokkuvõtte mesilaste aretusest.

Lektor Janek Saarepuu

Info: Mati Urbanik, 52 90 388

Õppepäevade teemade ja lektorite valikus võib ette tulla muudatusi. Muudatustest tuleb teatada Eesti mesindusprogrammi projektijuhile hiljemalt 2 nädalat enne õppepäeva toimumist (e-post: mesindusprogramm@gmail.com või telefon: 53 41 40 67). Muudatustest antakse teada Eesti mesindusprogrammi veebilehel www.mesindusprogramm.eu.

## ESITAME KANDIDAADI AASTA PÖLLUMEESE 2013 KONKURSILE!

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja Maaleht valivad tänavu 13. korda aasta põllumeest. Aasta põllumehe kandidaatideks oodatakse uuendusmeelseid, keskkonnateadlikke ja edasipürgivaid põllumehi, kes on Eesti maaelu silmapaistvad edendajad ja orienteeruvad hästi ka Euroopa Liidu ühises põllumajanduspoliitikas.

Eelmisel aastal oli mesinike kandidaat sellel konkursil mahemesinikest perekond Taal.

Aasta Põllumeest 2013 peaksid iseloomustama järgmised näitajad:

- põllumajandustootmine on ettevõtte põhitegevus
- tootmine on uuenduslik ja keskkonnanahoidlik
- jätkusuutlikuks arenguks kasutatakse sobilikku tehnoloogiat
- ettevõtte majandamine on eeskujulik
- võetakse osa maaelu edendamisest ja ühistegevusest

Ootame teie ettepanekuid koos põhjendusega 15. maiks 2013 e-kirjaga aadressil: info@mesinikelit.ee. Lisaküsimused tegevjuhi aadressil mesilaspere@gmail.com või telefonil 50 29 006.

*In memoriam*

*Ilme Nõmmisto*

19.02.1938-18.04.2013



Meie seast on lahkunud kauaaegne EPA ja EMÜ õppejõud, emeriitdot-sent, EMTSi auliige Ilme Nõmmisto. Ilme oli suurepärase õppejõud, kes andis teadmisi edasi läbi huumori, tehes sellega oma loengud huvitavaks ja oodatuks. Oma otsekohese väljendusega oli Ilme hinnatud ka kolleegide hulgas, kes arvestasid alati tema nõuannetega. Tänu Ilme tegevusele taastati EPAs uuesti mesinduse kursus, kus sai oma teadmisi hulk tudengeid, kellest nii mõnedki valisid hiljem mesiniku elukutse.

Ilmel olid väga laialdased mesindusalased teadmised, mis tegi temast väga hinnatud konsultandi, kelle arvamus huvitas kõiki. Ilme ei piirdunud mitte ainult õppejõutööga, vaid oli pikka aega ka Tartu Aianduse ja Mesinduse Seltsi esinaine. Selleski ametis ei jäänud Ilme hätta, vaid organiseeris huvitavaid väljasõite ja üritusi, mis aitasid kaasa mesinduse arengule Tartu piirkonnas.

Ilme sulest on ilmunud palju huvitavaid artikleid ja õppematerjale ning refereeringuid väliskirjandusest, mis ilmestab tema teadmistejanu. Talle oli oluline oma teadmised ka teistele edasi anda, et asjad alati paremuse poole liiguksid. Ilme innustuste toel sai loodud ka Eesti Mesilaste Tõuaretajate Selts, mis jäi üheks tema viimaseks suuremaks ürituseks. Loodame, et teispoosuses saab Ilme mesindusega edasi tegelda ja hoiab meil oma muheda naeratusega silma peal.

Sügav kaastunne omastele!

*Eesti Mesinike Liit  
Eesti Mesilaste Tõuaretajate Selts  
Eesti Kutseliste Mesinike Ühing*

## Õnnitleme kevadisi sünnipäevalapsi!

Õie Djakonova	88	1. mai	Antu Rohtla	75	17. aprill
Lembit Sirge	87	1. aprill	Leonid Kožajev	75	10. mai
Johannes Lamp	87	23. aprill	Maie Kald	75	16. mai
Ülo Silm	86	26. aprill	Kalju Niinemets	75	25. mai
Sulo Lüiste	85	17. aprill	Ülo Jõgi	75	31. mai
Kaljo Järva	83	30. aprill	Marju Käo	70	2. mai
Helmut Miller	82	1. mai	Tõnu Hiiemäe	70	8. mai
Andrus Tunnel	82	30. mai	Tarmo Kinsigo	70	8. mai
Kalju Korp	80	9. aprill	Eva Valk	65	4. aprill
Olaf Puurits	80	27. aprill	Jonas Valeika	65	26. aprill
Linda Mendel	80	10. mai	Riho Saulep	65	14. mai
Heino Kostabi	80	19. mai	Oskar Karro	60	4. aprill
Ilmar-Heinrich Jõesoo	79	6. aprill	Kalev Närep	55	2. aprill
Endel Alev	78	2. aprill	Andres Torim	50	18. aprill
Ivar-Vello Rinne	77	18. aprill	Madis Oras	50	19. aprill
Kaljo Laursoo	77	27. aprill			
Andres Valinu	77	1. mai			
Kalju Hinto	76	17. aprill			
Imre Valtna	76	19. aprill			
Arvi Vahtra	76	23. aprill			
Heldur Laumets	76	10. mai			
Rein Ling	75	9. aprill			



**Buckfast**  
Tõumesila

**Mesilasemade ja  
Mesilasperede müük**

+372 5119 658  
info@buckfastbee.ee  
www.buckfastbee.ee

VABANDUS

Veebruarikuu "Mesinikus" ilmus ülevaade Rootsi mesindusüritusest, mille kirjutas Taavi Tull. Kahetsusväärsel kombel jäi loo autor mainimata. Vabandan Taavi ees!

Katrin Linask





Esikaane foto: Aimar Lauge, tagakaane foto: Jane Pulver.

---

EML ajalehe "Mesinik" järgmine number 3 (77) ilmub juunis 2013.

Kaastööd, teated ja reklaam saata aadressil: J. Vilmsi 53G, 10147 Tallinn (EML) või e-postiga: [kilk@cc.ttu.ee](mailto:kilk@cc.ttu.ee) või [linask@neti.ee](mailto:linask@neti.ee).  
EML kontakttelefonid: 52 93 589 (A. Kilk) või 63 764 93 (EML kontor, J.Vilmsi 53G, 10147 Tallinn; teispäeviti ja reedeti kell 10-16).  
Mesindusalane teave Internetis: [www.mesinikeliit.ee](http://www.mesinikeliit.ee); [www.mesindus.ee](http://www.mesindus.ee); [www.mesindusprogramm.eu](http://www.mesindusprogramm.eu).

---

**Eesti mesinduse arendamist toetab käesoleval ajal Euroopa Liit  
"Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi 01.09.2010 – 31.08.2013" tegevuste kaudu.**

Mesindusprogrammi eesmärgid on: mesinike ja mesindusseltside abistamine ja toetamine mesinduspäevade ja -õppuste korraldamisel ning kohaliku mesinduselu edendamisel; teabelevi arendamine ja mesinike parem erialane teavitamine; mesinduse efektiivsete tehnoloogiliste lahenduste arendamine, tutvustamine ja propageerimine; toote- ja turuarenduse tegevuste suunamine ja toetamine; varroatoosi ja teiste mesilashaiguste tõhusate tõrjemeetodite ja -võtete propageerimine ning mesinike nõustamine mesilashaiguste tõrjes; mee kvaliteedi seireuringute korraldamine ja mesinike teavitamine ning nõustamine küsimustes, kuidas mee tootmise ja käitlemise protsessis mee kvaliteeti säästa ja parandada. Programmi raames valminud materjalid on tasuta.